

TĂNG CƯỜNG GIÁO DỤC LÝ TƯỞNG CÁCH MẠNG CHO THANH NIÊN VÙNG ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG

ThS LÊ NGỌC HÂN

Học viện Chính trị khu vực IV

1. Đặt vấn đề

Sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở nước ta hiện nay trong từng lĩnh vực, cần có được đội ngũ nhân lực, nhân tài có trình độ và năng lực cao, là lực lượng xung kích để tiếp nhận chuyển giao công nghệ tiên tiến, thực hiện có kết quả việc ứng dụng khoa học công nghệ, để tiến hành quá trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Và thanh niên được xem là rường cột của nước nhà, lực lượng xung kích trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, hội nhập quốc tế và xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đề cao vị trí, vai trò của thanh niên, xem công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc. Chính vì vậy, Đảng ta đã đề ra nhiều chủ trương giáo dục, đào tạo, bồi dưỡng, tổ chức thanh niên thành lực lượng hùng hậu, trung thành, kế tục sự nghiệp cách mạng vẻ vang của mình. Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 25-7-2008 tại Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X về *tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa* đã khẳng định: “Thanh niên là lực lượng xã hội to lớn, một trong những nhân tố quan trọng quyết định tương

lai, vận mệnh dân tộc; là lực lượng chủ yếu trên nhiều lĩnh vực, đảm nhiệm những công việc đòi hỏi hy sinh, gian khổ, sức khỏe và sáng tạo. Thanh niên là độ tuổi sung sức nhất về thể chất và phát triển trí tuệ, luôn năng động, sáng tạo, muốn tự khẳng định mình”¹.

Thực tiễn gần 40 năm đổi mới đã chứng minh rằng, Đảng ta đã xây dựng được đội ngũ thanh niên Việt Nam vừa có đạo đức, nhân cách, vừa có sức khỏe, tri thức, tư duy năng động, sáng tạo; tiếp nối truyền thống lịch sử hào hùng của thế hệ cha anh đi trước, một lòng một dạ theo Đảng, tin tưởng vào Đảng, vào sự nghiệp cách mạng mà Đảng, Bác Hồ và nhân dân ta đã chọn từ những năm 30 của thế kỷ trước. Tuy nhiên, trong những năm qua, do tác động mặt trái của cơ chế thị trường, mở cửa hội nhập quốc tế cũng như những điều kiện kinh tế - xã hội trong nước gặp nhiều khó khăn, bên cạnh mặt tích cực, số thanh niên vi phạm pháp luật, sống thực dụng, thiếu mục đích, hoài bão, thiếu ý thức vươn lên, thích hưởng thụ cá nhân và chịu ảnh hưởng của lối sống không lành mạnh ngày càng gia tăng. Mặt khác, sự nhận thức của một số cấp ủy các cấp và cán bộ, đảng viên về công tác thanh niên còn hạn chế; sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo còn chưa sâu sát, kịp thời; một bộ phận cán bộ, đảng viên thiếu gương mẫu, thoái hóa, biến chất tạo ra những hình ảnh

không tốt trong nhận thức của đoàn viên, thanh niên.

Cho nên, để thanh niên có thể nhận thức đúng đắn và hoàn thành sứ mệnh lịch sử của mình trong công cuộc đổi mới, thanh niên cần được trang bị một cách toàn diện và chuyên sâu có trọng tâm, trọng điểm. Vì vậy, việc tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên Việt Nam nói chung và thanh niên vùng Đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL) nói riêng là yêu cầu cấp thiết hiện nay, góp phần hình thành lớp thanh niên vừa “hồng” vừa “chuyên”, có bản lĩnh chính trị vững vàng để đáp ứng nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

2. Thực trạng giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên Đồng bằng sông Cửu Long

Đồng bằng sông Cửu Long bao gồm 13 tỉnh, thành phố: An Giang, Bến Tre, Bạc Liêu, Cà Mau, Đồng Tháp, Hậu Giang, Kiên Giang, Long An, Sóc Trăng, Tiền Giang, Trà Vinh, Vĩnh Long và thành phố Cần Thơ. Đồng bằng sông Cửu Long có vị trí kinh tế đặc biệt quan trọng trong quá trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Vùng ĐBSCL là nơi cư ngụ, lập nghiệp của nhiều lớp cư dân, nhiều tộc người có nguồn gốc văn hóa khác nhau, trong đó có người Kinh, người Khmer, người Hoa, người Chăm và một số dân tộc khác. Trong quá trình phát triển, các dân tộc ở ĐBSCL đã tiếp cận, khai thác có hiệu quả các nguồn tài nguyên thiên nhiên và nguồn lực để phát triển kinh tế - xã hội và tín ngưỡng, tôn giáo nhằm không ngừng nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho đồng bào các dân tộc nơi đây.

Thanh niên là lực lượng xã hội to lớn, xung kích, sáng tạo, đi đầu trong công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa; có vai trò quan trọng trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, hội nhập quốc tế và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Theo Luật Thanh niên (năm 2020): “Thanh niên là công dân Việt Nam từ đủ 16 tuổi đến 30 tuổi”. Vùng ĐBSCL có khoảng 17,2 triệu dân, chiếm 17,9% dân số cả nước, vùng có khoảng 10 triệu thanh niên và có 94,2% dân số từ 15 tuổi trở lên ở ĐBSCL biết đọc, viết². Điều này tạo thuận lợi cho thanh niên trong tiếp cận các kiến thức chuyên môn và trong các lĩnh vực của đời sống xã

hội, góp phần nâng cao nhận thức bản thân và làm chủ hành vi.

Cho đến nay, vùng ĐBSCL có nhiều trường đại học uy tín cấp vùng, điển hình như các trường: Đại học Cần Thơ, Đại học Đồng Tháp, Đại học Trà Vinh, Đại học Tiền Giang, Đại học An Giang, Đại học Kiên Giang, Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long, Đại học Xây dựng Miền Tây. Mục tiêu giáo dục của các trường đại học vùng ĐBSCL là đào tạo nhân lực trình độ cao, nâng cao dân trí, bồi dưỡng nhân tài; nghiên cứu khoa học và công nghệ tạo ra tri thức, sản phẩm mới, phục vụ nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm quốc phòng, an ninh, hội nhập quốc tế. Đào tạo người học phát triển toàn diện về đức, trí, thể, mỹ; có tri thức, kỹ năng, trách nhiệm nghề nghiệp; có khả năng nắm bắt tiến bộ khoa học và công nghệ tương xứng với trình độ đào tạo, khả năng tự học, sáng tạo, thích nghi với môi trường làm việc; có tinh thần lập nghiệp, có ý thức phục vụ Nhân dân... Đây là thuận lợi cho công tác giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên, nhất là đối tượng sinh viên đang theo học tại các trường đại học.

Cùng với đó, trong những năm qua, các cấp ủy, chính quyền vùng ĐBSCL luôn xem giáo dục lý tưởng cách mạng cho mọi tầng lớp nhân dân nói chung, cho thanh niên nói riêng là công tác trọng tâm, thường xuyên của cả hệ thống chính trị và đã đạt được những kết quả nhất định góp phần không nhỏ vào phát triển kinh tế - xã hội của cả vùng. Chính những đặc điểm tự nhiên, kinh tế, chính trị, văn hóa - xã hội và cả những đặc trưng của các địa phương vùng ĐBSCL đã tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển toàn diện của vùng này, nhưng đồng thời nó cũng đặt ra nhiều thách thức, nhất là những vấn đề liên quan đến giáo dục lý tưởng cách mạng đối với thanh niên ĐBSCL.

Thực tiễn vùng ĐBSCL cho thấy, công tác giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên luôn được các cấp ủy, chính quyền và trường đại học trong vùng quan tâm thực hiện. Nhờ đó, phẩm chất, năng lực và trình độ lý luận chính trị của các chủ thể giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên ngày càng nâng lên; tính đảng, tính khoa học và lý luận gắn liền thực tiễn của nội dung giáo dục lý tưởng cách

mạng cho thanh niên ngày càng được chú trọng hơn; phương thức giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên ngày càng đa dạng, linh hoạt; cơ sở vật chất và phương tiện giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên ngày càng đồng bộ, hiện đại, tiếp cận dễ dàng hơn; nhận thức, thái độ và tính tích cực chính trị - xã hội của thanh niên so với mục đích, yêu cầu giáo dục lý tưởng cách mạng ngày càng nâng lên.

Kết quả khảo sát về tình hình giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên ĐBSCL trên cơ sở 03 yếu tố: nhận thức, thái độ và hành vi cho thấy: (1) *Về nhận thức*: nhìn chung thanh niên vùng ĐBSCL có mong muốn được mở rộng sự hiểu biết, có sự quan tâm mong muốn tìm hiểu kiến thức về thời sự chính trị. Đồng thời, đa số thanh niên đều nhận thức và chấp hành đúng những chủ trương, đường lối của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước. (2) *Về thái độ*: thanh niên vùng ĐBSCL có thái độ đúng, tin tưởng vào chế độ cũng như tin tưởng vào tính khoa học, tính cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng tư tưởng Hồ Chí Minh. Đặc biệt, lực lượng thanh niên trong các trường đại học vùng ĐBSCL có niềm tin lớn đối với sự lãnh đạo của Đảng đối với công cuộc đổi mới đất nước. (3) *Về hành vi*: Đa số thanh niên có ý thức về nghĩa vụ công dân và rất tích cực, hăng hái tham gia các hoạt động vì cộng đồng, cũng như sẵn sàng tham gia các hoạt động xã hội. Đồng thời, đa số thanh niên ĐBSCL có hành vi tự giác trong công cuộc đấu tranh chống các hiện tượng tiêu cực trong đời sống chính trị - xã hội.

3. Những vấn đề đặt ra trong công tác giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên vùng Đồng bằng sông Cửu Long

Trong những năm qua, chất lượng giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên nhìn chung đã được nâng lên, vì thế đại bộ phận thanh niên ĐBSCL có nhận thức đúng đắn, quan tâm đến tình hình chính trị, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, có lập trường chính trị vững vàng và nhiều hành vi chính trị tích cực. Tuy nhiên, nhiều vấn đề đang đặt ra trong công tác giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên ĐBSCL.

Thứ nhất, do đa số thanh niên vùng ĐBSCL xuất thân từ nông thôn với điều kiện kinh tế còn nhiều

khó khăn so với các vùng miền khác trong cả nước. Thanh niên nơi đây sinh sống chan hòa, gần gũi với nhiều dân tộc, tôn giáo. Chính sự đa dạng về văn hóa, truyền thống, tập quán, phong tục, tín ngưỡng của người dân nơi đây đã tạo ra đời sống tâm lý đa dạng cho thanh niên, kể cả về cách ăn mặc, ngôn ngữ, sinh hoạt, các lễ nghi, tín ngưỡng, tôn giáo... Chính vì vậy mà tính cách luôn phóng khoáng và dễ hòa nhập là đặc trưng nổi trội của thanh niên ĐBSCL. Một bộ phận thanh niên ĐBSCL bị tác động bởi mặt trái của kinh tế thị trường. Không ít thanh niên đã vi phạm pháp luật, sa vào những tệ nạn xã hội..., đã làm mất đi giá trị truyền thống, nét đẹp thuần phong mỹ tục của con người Việt Nam.

Thứ hai, công tác nắm bắt tình hình tư tưởng và định hướng dư luận còn hạn chế, bất cập. Vì vậy, một số thanh niên tiếp cận các kênh thông tin sai lệch, phản động trên các trang mạng xã hội, thiếu bình tĩnh để phân tích vấn đề cùng với hiện tượng “lây lan tâm lý đám đông” cũng như yếu tố văn hóa trên không gian mạng thời gian qua là một vấn đề rất đáng quan tâm. Bên cạnh đó, năng lực chuyên môn hạn chế của cán bộ thực hiện nhiệm vụ giáo dục chính trị tư tưởng đã ảnh hưởng đến khả năng tổ chức thực hiện các hoạt động giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên.

Thứ ba, một số nội dung giáo dục chính trị chưa đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ mới. Bởi giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên chủ yếu tập trung vào nội dung giáo dục chính trị, nhằm bồi dưỡng ý thức chính trị và bản lĩnh chính trị cho thanh niên. Như vậy, nội dung giáo dục lý tưởng cách mạng lại thiên về giáo dục chính trị, chú trọng nâng cao ý thức chính trị, trang bị cho đối tượng giáo dục sự nhạy bén về chính trị và thời cuộc. Tuy nhiên, sự phát triển và ổn định của một xã hội hòa bình, cùng với sự phát triển như vũ bão của công nghệ thông tin, sự tác động của nền kinh tế thị trường đã đặt ra yêu cầu cần bổ sung và đổi mới nội dung của công tác trên.

Thứ tư, phương thức giáo dục chính trị cho thanh niên chưa phù hợp với điều kiện và hoàn cảnh mới. Phương pháp và hình thức giảng dạy các môn lý luận chính trị còn mang tính lý luận trừu tượng, ít gắn với hoạt động thực tiễn, chưa có sự đa dạng

trong hình thức tổ chức lớp học các môn lý luận chính trị, việc kết hợp giữa giảng dạy kiến thức cơ bản trên lớp với sinh hoạt ngoại khóa để sinh viên không những nắm vững kiến thức mà còn chủ động vận dụng vào thực tiễn, giải quyết những vấn đề đặt ra trong từng ngành, từng lĩnh vực theo đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước trở nên rất cần thiết trong giai đoạn hiện nay.

4. Một số giải pháp chủ yếu nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên Đồng bằng sông Cửu Long hiện nay

Một là, tiếp tục thực hiện đa dạng hóa các hình thức giáo dục, phong phú hóa các phương pháp giáo dục cho thanh niên ĐBSCL. Các tổ chức Đoàn cần sử dụng, phát huy thế mạnh của các phương tiện truyền thông hiện đại trong việc bồi dưỡng lý tưởng cách mạng cho thanh niên. Đồng thời, làm tốt công tác nêu gương, người già làm gương cho người trẻ, người trong Đảng làm gương cho người ngoài Đảng, cấp trên làm gương cho cấp dưới, trung ương làm gương cho địa phương... Bên cạnh đó, quan tâm công tác đào tạo, giáo dục tri thức cho thế hệ trẻ theo tư tưởng Hồ Chí Minh là “Học để làm người, làm cán bộ, để phụng sự Đảng và Nhân dân, phụng sự Tổ quốc và nhân loại”.

Hai là, tiếp tục giáo dục lòng tự hào dân tộc và tinh thần yêu nước cho thanh niên ĐBSCL. Giáo dục bằng nhiều cách nhân các ngày lễ lớn, các hoạt động về nguồn, đền ơn đáp nghĩa... Mặt khác, cần tổ chức các hoạt động vận động thanh niên đề xuất ý tưởng sáng tạo; tổ chức các hoạt động hỗ trợ thanh thiếu niên nghiên cứu khoa học; các cuộc thi, giải thưởng phát huy khả năng sáng tạo của thanh niên; các hoạt động thúc đẩy thanh niên tiên phong ứng dụng công nghệ thông tin, khoa học công nghệ trong lao động sản xuất. Cần đưa thanh niên vào các hoạt động thực tiễn, sinh động để thanh niên được trải nghiệm, cống hiến và trưởng thành.

Ba là, phát huy vai trò của Đoàn Thanh niên trong tham gia xây dựng Đảng và đoàn kết tập hợp thanh niên. Đoàn các cấp phải không ngừng đổi mới nội dung, phương thức triển khai và phải cụ thể hóa phong trào trong từng nhóm đối tượng, phù hợp với nhu cầu, nguyện vọng, lợi ích hợp pháp, chính đáng của thế hệ trẻ. Muốn vậy, cán bộ Đoàn phải gần gũi,

thân thiết với thanh niên, nắm bắt được tâm tư, tình cảm của họ. Từ đó, giúp đỡ, hướng dẫn họ mới có hiệu quả. Đặc biệt, đối với những thanh niên chậm tiến, người cán bộ Đoàn phải khổ công, kiên trì nhiều hơn. Mặt khác, người cán bộ Đoàn phải luôn gương mẫu trong gia đình, ngoài xã hội, phải ăn ở, cư xử, học tập và làm việc đúng mực, được mọi người tin yêu.

Bốn là, đổi mới, đa dạng hóa phương thức tiếp cận công tác giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên ĐBSCL; đa dạng hóa các kênh truyền thông qua việc tận dụng công cụ mạng xã hội; linh động nắm bắt và tận dụng các trào lưu mới của giới trẻ, xây dựng các sản phẩm tuyên truyền sáng tạo, sinh động, phù hợp với thế hệ trẻ. Đoàn cần phải tạo điều kiện cho thanh niên được “được bàn, được làm”, lồng ghép nội dung giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên vào các thông điệp truyền thông hiện đại bằng cách tận dụng sự phát triển của công nghệ, thiết kế các thông điệp nội dung hấp dẫn, cập nhật dưới dạng video, trò chơi trực tuyến, các bài báo tương tác đa phương tiện và truyền tải thông qua những phương tiện truyền thông phù hợp.

Năm là, tổ chức Đoàn các cấp cần tập trung thực hiện triển khai có hiệu quả việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong thế hệ trẻ bằng nhiều hình thức khác nhau, thực hiện phương châm học đi đôi với hành, giáo dục kết hợp với lao động sản xuất, nhà trường gắn liền với lao động sản xuất, nhà trường gắn liền với đời sống xã hội nhằm tạo ra con người phát triển toàn diện, có năng lực và đạo đức cách mạng để phục vụ đất nước. Ngoài ra, các cấp ủy, chính quyền các cấp vùng ĐBSCL cần có sự quan tâm đặc biệt đến thanh niên, tập trung đầu tư mọi nguồn lực đối với công tác bồi dưỡng thanh niên từ lý tưởng đạo đức, sức khỏe thể chất, đến kỹ năng và khả năng hành động.

1. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khóa X*, Nxb CTQG, H, 2008, tr. 35.

2. Nguyễn Quang Thuận: *Giải pháp phát triển bền vững vùng Tây Nam Bộ trong bối cảnh mới*, Nxb CTQG, H, 2021, tr. 256.

